

Klaipėdos
universitetas

Sveikatos
mokslų fakultetas

Klaipėdos
universitetas

30
metų

**XXI-OJI NACIONALINĖ MOKSLINĖ
KONFERENCIJA
„Į SVEIKĄ GYVENSENĄ IR SKAIDRIĄ BŪTĮ
VYDŪNO KELIU“**

Konferencijos pranešimų medžiaga

Klaipėda, 2021

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės
Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

Mokslinis komitetas:

Pirmininkas: prof. dr. Artūras Razbadauskas,
Klaipėdos universiteto rektorius

Nariai:

prof. habil. dr. Algimantas Kirkutis
prof. dr. Elvyra Acienė
prof. habil. dr. Ingrida Baranauskienė
prof. dr. (hp) Leta Dromantienė
prof. dr. Arvydas Martinkėnas
prof. dr. Daiva Mockevičienė
prof. dr. Sigutė Norkienė
doc. dr. Aelita Skarbalienė
prof. habil.(hp) dr. Dalia Marija Stančienė
prof. dr. Asta Šarkauskienė
doc. dr. Marija Truš

Organizacinis komitetas:

Pirmininkė: Goda Sakalauskaitė

Nariai:

prof. dr. Birutė Anužienė
Dainius Aponkus
Erika Butkutė
lekt. dr. Sigita Derkintienė
lekt. Rita Gikarienė
Juozas Ivanauskas
doc. dr. Asta Kiaunytė
lekt. Viktorija Lukminaitė
lekt. Jurgita Raišutienė
Tatjana Žuravlioiva

Leidinio sudarytoja:

prof. dr. Birutė Anužienė

© Klaipėdos universitetas, 2021

ISBN 978-609-481-100-5

VYDŪNIŠKOSIOS FILOSOFIJOS PAIEŠKOS ILGAAMŽYSTĖS FENOMENE

doc. dr. Brigita Kreiviniene, doc. dr. Irma Spiriajeviene
Klaipėdos universitetas

Visame pasaulyje, Europoje ir Lietuvoje sveikata yra suvokiama kaip visapusė asmens ir visuomenės dvasinė, fizinė ir socialinė gerovė (Dooris ir kt., 2018). Holistinė sveikatos samprata ekonominiame ir socialiniame kontekste sukuria įvairias sveikatos būsenas. Tačiau galingiausios pasaulio technologijos, mokslo išradimai ir naujovės skatina ne tik žmonijos egzistavimo progresą, bet tam tikra prasme ir regresą. Šių dienų pasaulyje žmogus kasdien susiduria su šimtais neigiamų sveikatą veikiančių rizikos veiksnių. Lietuvoje susiduriama su sveikatos apsaugos sistemos problema, kuri atsiskleidžia ligų gydymo paradigmos teigimu, o ne prevencijos ir savalaikio ugdymo organizavimo prielaida (LR sveikatos ministerijos įsakymas, 2018). Plečiantis darbingo amžiaus žmonių sergamumui vis aktualesnės sveikatinimo ir ligų prevencijos idėjos, kurios matuojamos ne tik subjektyvia gyvenimo kokybe, tačiau ir ekonomine nauda šalies mastu. Lietuvoje šios tendencijos itin išryškėjo pastaraisiais metais – atkreiptas visuomenės dėmesys į sveikatos tausojimą bei psichinės sveikatos palaikymą. Dėl šios priežasties svarbu ne tik plėtoti holistinę sveikatą, tačiau kartu ir ugdyti bei plėtoti holistinės sveikatos suvokimą įvairiose srityse. Sveikatą suvokiant kaip nedalomą konstrukciją reikia nepamiršti, kad jei kas nors nutinka vienai sveikatos sričiai, neišvengiamai paveikiama ir kita. Pastaruoju metu itin aktualizuojamos Vydūno sveikatos tausojimo filosofinės paieškos. Jo žmogiškumo, dvasingumo ir sveikatos sąsajos itin aktualios holistinės sveikatos sampratoje (Palijanskaitė, 2018).

Tikslas – ištirti Kintų krašto žmonių ilgaamžystės fenomeną per Vydūniškosios filosofijos sąsajas.

Metodika. Tyrimo duomenys buvo rinkti naudojant literatūros analizės, giluminio tyrimo metodus. Empiriniai duomenys analizuoti remiantis *naratyvine* (atpasakojamąja) analize. Sukonstruotas tyrimo instrumentas – pusiau struktūruotų klausimų interviu. Empiriniai duomenys rinkti Kintų gyventojų namuose. Tyrimo duomenys pateikiami unikaliu Kintų krašto ilgaamžių gyventojų pasakojamuoju stiliumi, išryškinant sąsajas su šiuo rekreaciniu kraštu.

Rezultatai. Išanalizavus giluminio interviu tyrimo duomenis, išskirtos šios naratyvinės kategorijos: *Gamta – Kintiškių versmės šaltinis, Mitybos svarba, Žmogiškumo ir meilės* bei *Socialinio dalyvumo palaikymo*. Tyrimo metu buvo atskleista, jog ilgaamžystės fenomenas glaudžiai sietinas su Vydūniškosios filosofijos palikimu ir aktualizavimu Kintų krašte. Vienas svarbiausių naratyvuose išryškėjusių aspektų – socialinis dalyvavimas, ilgaamžių siekis socialinio aktyvumo, siekis jaustis pilnaverčiu bendruomenės nariu ir santykių kūrimas bei palaikymas. Nustatyta, jog žmogiškumas plačiąja prasme bei meilė savo artimam, kraštui, ištikimybė kultūriniam paveldui įtakoja žmogaus vidinės darnos su savimi ir aplinkiniais jausmą. Visi ilgaamžiai jaučia stiprią sąsają su gimtuoju kraštu – sveikatos tausojime ne paskutinę vietą užima gamta, kraštas, pamaro klimatas, geografinė vieta, istorija. Kaip parodė literatūros ir empirinio tyrimo analizė, pradeda ryškėti naujos ilgaamžių Kintų gyventojų vertybinės sritys: atsigręžiama į natūralumą bendravimo, gamtos, poilsio ir mitybos aspektais bei stiprėjantis prevenciniu atskirties aspektu grindžiamo bendravimo su žmonėmis poreikis. Tai skatina kurti ir aktyvinti visuomenės iniciatyvas bendravimui su atitolusių nuo miestų regionų senais, pagyvenusiais ir ilgaamžiais žmonėmis.

Išvados. Ištisis šimtmečius visą žmoniją jaudina ilgaamžystės fenomenas, kai siekiama nustatyti mitybos, gyvensenos bei kitus sudėtinius faktorius determinuojančius sveiką senėjimą ir ligų nebuvimą. Mokslinis tyrimas atskleidė Kintų krašto holistinės sveikatos geografinį unikalumą ir šios vietos ilgaamžių gyvensenos sąsajas su Vydūniškąja filosofija. Meilė kraštui, sau ir artimajam – esminis ilgaamžystės veiksnys, kuris įtakoja pozityvumą ir kasdienį laimingumą, o socialiniai santykiai ir socialinis dalyvumas yra esminiai šių veiksnių išpildymo kontekstai. Šis tyrimas buvo unikalus mažų bendruomenių, turinčių galias vertybines, istorines, kultūrinės ir sveikatinimo tradicijas

pavzdys. Jis atskleidė, jog naujų žinių konstravimui yra būtina pasitelkti gyvosios istorijos patirtis, nes jos visos yra itin sakralios, fenomenalios bei aktualizuotos šiandienos sveikatos tausojimo ir sveiko senėjimo kontekste.

Reikšminiai žodžiai: ilgaamžystė, Kintai, Vydūnas.

Literatūra:

Dooris, M., Farrier, A., Froggett., L. *Wellbeing: the challenge of 'operationalising' an holistic concept within a reductionist public health programme.* Public health 2018; 138 (2): 93-99.

Lietuvos respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas nr. V-473. *Dėl medicininės rehabilitacijos ir sanatorinio (antirecidyvinio) gydymo organizavimo pakeitimo.* Valstybės žinios 2018, 473-6375.

Bagdonavičius V., Martišiūtė-Linartienė A. Vydūnas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras

Gaižauskaitė I., Valavičienė N. 2016. Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu. Vilnius: Registrų centras.

Palijanskaitė R. 2018. Vydūnas: regėjimai, darbai, atradimai. Šiauliai: Lucilijus.